

INTERNATIONAL JOURNAL OF ECONOMIC AND ADMINISTRATIVE ACADEMIC RESEARCH

Available online, ISSN: 2757-959X | www.ijerdersisi.com | Economic and Administrative Academic Research

KONVENSİYONEL VE KATILIM BANKACILIĞI AÇISINDAN BELİRSİZLİK ORTAMININ MEVDUAT, KREDİ VE TAKİPTEKİ ALACAKLARA ETKİSİ: KANTİL REGRESYON ANALİZİ

Serkan DEMİREL^a

*Corresponding Author

ARTICLE INFO

Research Article

Received : 20/09/2024

Accepted : 10/10/2024

Keywords:

Economic Uncertainty,
Participation Banking,
Conventional Banking,
Regression Analysis

ABSTRACT

This study investigates the effects of economic uncertainty on deposits, loans, and non-performing loans within conventional and participation banking using quarterly data spanning from 2005Q1 to 2024Q1. The analysis employs the quantile regression method with panel data, showcasing tables that indicate quantile levels and Ordinary Least Squares (OLS) regression coefficients based on the variables of the banks. Independent variables were separately analyzed for both participation and conventional banks to understand how these factors operate under different quantile levels in specific economic environments. The independent variable in this research is the uncertainty factor, while the dependent variables include Non-Performing Loans (Gross) / Total Cash Loans, High-Volume Deposits / Total Deposits, Total Deposits / Average Total Branch Number, Loans / Average Total Branch Number, and Demand Deposits / Total Deposits ratios. Data for both conventional and participation banks were sourced from the Turkish Banks Association (TBB) database. According to the research findings, there is a positive and significant relationship between Non-Performing Loans (Gross) / Total Cash Loans and the Level of Uncertainty in Turkey for both conventional and participation banks. There is a negative and non-significant relationship between Total Deposits / Average Total Branch Number and the Level of Uncertainty in Turkey. A negative and significant relationship was identified between Loans / Average Total Branch Number and the Level of Uncertainty in Turkey, as well as between Demand Deposits / Total Deposits and the Level of Uncertainty in Turkey. Additionally, a negative and significant relationship was observed between High-Volume Deposits / Total Deposits and the Level of Uncertainty in Turkey.

Uluslararası İktisadi Ve İdari Akademik Araştırmalar Dergisi, 4(2), 2024, 43-63

THE EFFECT OF THE UNCERTAINTY ENVIRONMENT ON DEPOSITS, LOANS AND NON-PERFORMING RECEIVABLES IN TERMS OF CONVENTIONAL AND PARTICIPATION BANKING: QUANTILE REGRESSION ANALYSIS

MAKALE BİLGİSİ

Araştırma Makalesi

Geliş : 20/09/2024

Kabul : 10/10/2024

Anahtar Kelimeler:

Belirsizlik Ortamı,
Katılım Bankacılığı,
Konvansiyonel
Bankacılığı, Regresyon
Analizi

ÖZ

Konvansiyonel ve katılım bankacılığı açısından belirsizlik ortamının mevduat, kredi ve takipteki alacaklara etkisinin incelendiği bu çalışmada 2005Q1-2024Q1 yılları arasında kapsayan dönemde çeyreklik veri kullanılarak quantile regresyon yöntemi ile panel veri analizi yapılmıştır. Araştırmada, bankaların değişkenlerine dayalı olarak kantil seviyelerini ve OLS (Ortalama En Küçük Kareler) regresyon katsayılarını gösteren tablolar sunulmaktadır. Bağımsız değişkenler hem katılım hem de konvansiyonel bankalar için ayrı ayrı analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında ele alınan veriler, bankaların belirsizlik ortamının mevduat, kredi ve takipteki alacakları etkileyen faktörlerin yanı sıra bu faktörlerin belirli bir ekonomik ortamdaki kantil seviyelerini anlamak için kullanılmaktadır. Araştırmada bağımsız değişken belirsizlik faktörü, bağımlı değişkenler ise Takipteki Alacaklar (Brüt) / Toplam Nakdi Krediler, Yüksek Montanlı Mevduat / Toplam Mevduat, Toplam Mevduat / Ortalama Toplam Şube Sayısı, Krediler / Ortalama Toplam Şube Sayısı, Vadesiz Mevduat / Toplam Mevduat oranları olarak alınmıştır. Konvansiyonel ve katılım bankalarına ait veriler TBB veri tabanından derlenmiştir. Araştırma bulgularına göre; mevduat ve katılım bankalarında; Takipteki Alacaklar (Brüt) / Toplam Nakdi Krediler ile Türkiye'deki Belirsizlik Düzeyi arasında pozitif ve anlamlı ilişki, Toplam Mevduat / Ortalama Toplam Şube Sayısı ile Türkiye'deki Belirsizlik Düzeyi arasında negatif ve anlamlı olmayan ilişki, Krediler / Ortalama Toplam Şube Sayısı ile Türkiye'deki Belirsizlik Düzeyi arasında negatif ve anlamlı bir ilişki, Vadesiz Mevduat / Toplam Mevduata Etkisi ile Türkiye'deki Belirsizlik Düzeyi arasında negatif ve anlamlı bir ilişki, Yüksek Montanlı Mevduat / Toplam Mevduat ile Türkiye'deki Belirsizlik Düzeyi arasında negatif ve anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

1. Giriş

Ekonomik belirsizlik, finansal piyasalar ve bankacılık sektörü üzerinde derin etkiler yaratan kritik bir faktördür. Belirsizlik, ekonomik karar alma süreçlerinde öngörülebilirliği azaltarak hem bireyler hem de kurumlar için risk algısını artırmaktadır. Bu durum, bankaların mevduat toplama, kredi verme ve alacaklarını yönetme süreçlerini doğrudan etkilemektedir. Belirsizlik dönemlerinde finansal sistemin kırılabilirliği artmakta, bu da mevduat sahiplerinin güvenini zedeleyerek mevduat çıkışlarına yol açabilmekte, kredi arzını sınırlamakta ve takipteki alacakların oranını yükseltmektedir.

Belirsizlik dönemlerinde mevduat sahipleri, varlıklarını daha güvenli ve likit yatırım araçlarına yönlendirme eğilimindedir. Bu eğilim, bankaların likidite pozisyonlarını olumsuz etkileyerek mevduat tabanının daralmasına neden olabilir. Kredi piyasasında ise belirsizliğin artışı, bankaların risk algısını yükseltmekte, bu da kredi koşullarını sıkılaştırmalarına ve kredi vermekte daha temkinli davranmalarına yol açmaktadır. Sonuç olarak, ekonomik belirsizlik dönemlerinde krediye erişim zorlaşmakta, bu da hem bireylerin hem de işletmelerin finansman ihtiyaçlarını karşılamada zorluk yaşamalarına neden olmaktadır.

Takipteki alacaklar, belirsizlik ortamından en çok etkilenen unsurların başında gelir. Ekonomik belirsizlik, borçluların ödeme güçlüğüne düşme riskini artırarak, bankaların risk yönetimini zorlaştırmakta ve takipteki alacak oranlarını yükseltmektedir. Bu çalışma, belirsizlik dönemlerinde bankacılık sektöründe mevduat, kredi ve takipteki alacakların nasıl etkilendiğini inceleyerek, bu süreçte ortaya çıkan riskleri ve olası sonuçları kantil regresyon analizi ile değerlendirmektedir.

Çalışmanın amacı, belirsizlik dönemlerinde bankaların karşılaştığı zorlukları anlamak ve bu zorlukların mevduat, kredi arzı ve takipteki alacaklar üzerindeki etkilerini ortaya koymaktır. Yapılacak analizler, bankaların ve politika yapıcıların belirsizlik dönemlerinde alacakları önlemler ve stratejiler konusunda rehberlik edecek önemli bulgular sunmayı hedeflemektedir. Bu sayede, ekonomik belirsizliğin bankacılık sektörü üzerindeki etkilerinin daha iyi anlaşılması ve etkin yönetim stratejilerinin geliştirilmesi mümkün olacaktır.

2. Belirsizliğin Mevduat, Kredi ve Temerrütlü Krediler Üzerindeki Etkisi

Ekonomik belirsizlik, gelecekteki ekonomik ortamın tahmin edilemediği ve yüksek düzeyde risk veya bilinmeyenlerin olduğu bir durumu ifade eder. Bu belirsizlik, politik istikrarsızlık, hükümet politikalarındaki değişiklikler, doğal afetler ve piyasa dalgalanmaları gibi çeşitli faktörlerden kaynaklanabilir. Ekonomik belirsizlik dönemlerinde hem işletmeler hem de tüketiciler daha temkinli davranma eğiliminde olup, yatırımları ve harcamaları erteleyebilirler. Bu, ekonomik faaliyetlerde azalmaya ve potansiyel bir ekonomik durgunluk riskine yol açabilir. Belirsizliğin yüksek olduğu dönemlerde yatırım ve ticaretin yavaşlaması yaygındır, bu da ekonomik büyümeye olumsuz etki edebilir (ECB Economic Bulletin, 2020).

Ekonomik belirsizlik ile finansal istikrar arasındaki ilişki, özellikle banka mevduatları, krediler ve batık krediler (NPL'ler) açısından, ekonomik ortamdaki dalgalanmaların bankacılık sektörünü nasıl etkileyebileceğini anlamak için çok önemlidir. Son çalışmalar, ekonomik politika belirsizliğinin (EPU) ve diğer belirsizlik faktörlerinin, özellikle kriz zamanlarında finansal istikrarı önemli ölçüde etkileyebileceğini vurgulamaktadır.

2.1. Mevduatlara Etkisi

Belirsizlik genellikle tüketici güveninde düşüşe yol açar ve bireyleri ve işletmeleri tasarruf ve yatırım davranışlarını değiştirmeye teşvik eder. Bu tepki, özellikle yüksek EPU dönemlerinde, müşteriler nakit veya döviz varlıkları gibi daha güvenli, daha likit varlıklar aradıkça bankalardaki mevduatların azalması şeklinde ortaya çıkabilir. Küresel mali kriz gibi

artan belirsizlik dönemlerinde, finansal kurumlara olan güven sarsıldıkça mevduat büyümesi yavaşlama veya hatta tersine dönme eğilimindedir (Phan vd., 2021).

2.2. Kredilere Etkisi

Krediler, özellikle tüketici ve işletme kredileri, belirsizlikten doğrudan etkilenir. Bankalar belirsiz dönemlerde daha riskten kaçınır hale gelir, kredi koşullarını sıkılaştırır ve kredi arzını azaltır. Yüksek belirsizlik seviyeleri hem kredi kuruluşlarını hem de borçluları caydırabilir. Çalışmalar, yüksek ekonomik politika belirsizliği, dönemlerinde bankaların potansiyel risklere maruz kalmalarını azaltmak için kredi büyümesini azaltma eğiliminde olduğunu göstermiştir. ekonomik politika belirsizliği,, kredi büyümesini ve bankaların kredi verme davranışlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Örneğin, yüksek ekonomik politika belirsizliği seviyeleri bankaların kredi büyümesini kısıtlayarak risk maruziyetini azaltmaya zorlar. Bu durum, özellikle büyük ve riskli bankalar için geçerlidir. Aynı zamanda, ekonomik politika belirsizliği, bankaların kredi risklerini yönetme biçimlerini etkileyerek, takipteki alacakların ve kredi zarar karşılıklarının artmasına yol açar. Bankalar, belirsizlik dönemlerinde genellikle daha fazla likidite tutma eğilimindedir ve kredi verme faaliyetlerini sınırlar, bu da genel kredi büyümesini olumsuz etkiler (Bordo vd., 2016; Hu ve Gong, 2019).

2.3. Takipteki Alacaklar Üzerindeki Etki

Ekonomik belirsizlik, borçluların geri ödeme yükümlülüklerini yerine getirmede daha fazla zorluk çekmesiyle sıklıkla daha yüksek temerrüde düşen kredi seviyelerine yol açar. Araştırmalar, artan ekonomik belirsizlik dönemlerinde bilgi düzensizliğinin arttığını, borç verenlerin kredi risklerini doğru bir şekilde değerlendirmesini zorlaştırdığını ve bunun da daha sonra daha yüksek takipteki alacak oranlarına yol açtığını göstermektedir (Cui vd., 2021). Ayrıca yapılan araştırmalar ekonomik politika belirsizliğinin takipteki alacak oranı üzerinde pozitif bir etkisi olduğunu, yani belirsizliğin arttığı dönemlerde bankaların takipteki alacaklarının yükseldiğini göstermektedir. Bu etki, özellikle piyasa ve bankacılık yapısına bağlı olarak büyük farklılıklar gösterebilir (Karadima ve Louri, 2020; Phan vd., 2021).

3. Literatür

Literatürde belirsizlik ortamının bankacılık üzerindeki etkilerini araştıran araştırma sonuçları aşağıda verilmiştir.

Roe ve Siegel (2011) çalışmalarında ekonomik belirsizlik koşullarının finansal kalkınım üzerindeki etkilerini araştırmışlardır. Bulgular, siyasi istikrarsızlık ve zayıf demokrasiyle sonuçlanan eşitsizliği sürdüren koşulların, finansal gelişmeyi olumsuz etkilediği yönündedir.

Bordo vd., (2016) çalışmalarında, ABD bankacılık sektöründe ekonomik politika belirsizliğinin kredi büyümesi üzerindeki etkisini analiz etmişlerdir. Bulgular, yüksek belirsizlik dönemlerinde bankaların kredi verme faaliyetlerini azalttığını ve riskten kaçınma davranışlarını artırdığını göstermektedir. Bu durum, kredi akışının azalmasına ve ekonomik büyümenin yavaşlamasına yol açmıştır.

Phan vd., (2021) çalışmalarında, ekonomik politika belirsizliğinin (EPU) finansal istikrar üzerindeki etkisini incelerken, yönetim kalitesinin bu etkiyi nasıl şekillendirdiğini araştırmıştır. Bulgular, EPU'nun bankaların Z-skoru ve takipteki alacak oranı (NPL) gibi finansal istikrar göstergeleri üzerinde olumsuz etkileri olduğunu ortaya koymuştur. Küresel finansal kriz dönemlerinde bu etkinin özellikle belirgin olduğu tespit edilmiştir. EPU seviyesinin yüksek olduğu dönemlerde, bilgi asimetrisinin artması nedeniyle kredi risklerinin yönetilmesinde zorluk yaşandığı gözlemlenmiştir.

Hu ve Gong, (2019) çalışmalarında, inceledikleri ülkelerde küresel mali kriz sırasında artan ekonomik politika belirsizliğinin kredi arzında önemli bir azalma ile ilişkili olduğunu ve

banka istikrarını etkilediğini bulmuştur. Ekonomik politika belirsizliği arttığında bankaların kredi büyümesini sınırlandırarak risk maruziyetini azaltmaya çalıştığını göstermiştir. Bankalar, yüksek belirsizlik seviyelerinde riskten kaçınma davranışını artırarak kredi verme faaliyetlerini sınırlandırmıştır. Bu durum, kredi büyümesindeki yavaşlama ve bankacılık sektöründe finansal istikrarın zayıflaması ile sonuçlanmıştır.

Karadima ve Louri (2020) çalışmalarında, ekonomik politika belirsizliğinin takipteki alacaklar üzerindeki etkisini incelemiştir. Bulgular, özellikle piyasa gücü yüksek olan bankalarda belirsizliğin, takipteki alacakların artmasına yol açtığını göstermektedir. Ekonomik belirsizlik arttıkça, bankaların kredi geri ödemelerinde zorluk yaşanmış ve bu da takipteki alacakların oranının yükselmesine sebep olmuştur.

Yu vd. (2022), yüksek EPU'nun banka kredileri üzerinde olumsuz bir etkisi olduğunu ve finansal istikrar için gerekli toplam yatırım miktarını azalttığını savunmaktadır. Ayrıca çalışmada ekonomik belirsizlik ile Çinli firmaların banka finansmanı arasında ters bir ilişki olduğu ve ekonomik belirsizliğin finansman maliyetlerini artırarak banka finansmanına olan talebi azalttığı sonucuna varmıştır.

Javid vd., (2023) çalışmalarında likidite yaratmanın karlılık ve istikrar üzerindeki etkisini, siyasi istikrarsızlığın düzenleyici rolünü ve Pakistan'ın genel bankacılık sektörü üzerindeki etki düzeyini araştırmışlardır. Çalışma sonucunda, likidite yaratımının karlılıkla negatif, bankacılık istikrarıyla ise pozitif bir ilişkide olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca siyasi istikrarsızlığın likidite yaratımı, karlılık ve Pakistan bankalarının istikrarıyla negatif bir ilişki gösterdiğini ortaya koymuştur.

Özili (2024) çalışmasında, bankaların kredi zarar karşılıklarının belirleyicilerini, kriz dışı yıllarda 2011-2018 yılları arasında 28 ülkede incelemiştir. Araştırma, küresel finansal kriz sonrası ve COVID-19 pandemisi öncesi dönemleri kapsamaktadır. Çalışma, Afrika, Avrupa ve Asya ülkelerindeki bankaları kapsamaktadır. Genel doğrusal model regresyonu ve kantil regresyon yöntemleri kullanılarak yapılan analizler sonucunda, kurumsal kalitenin bankaların kredi zarar karşılıkları üzerinde önemli bir belirleyici olduğu bulunmuştur. Güçlü kurumların varlığı, kriz dışı yıllarda kredi zarar karşılıklarının boyutunu azaltmaktadır. Bölgesel analizlerde, ekonomik büyümenin Afrika ve Asya ülkelerinde kredi zarar karşılıkları üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu tespit edilmiştir; bu bölgelerde ekonomik refah dönemlerinde kredi zarar karşılıkları artmaktadır. Asya ülkelerinde, banka genel giderleri de kredi zarar karşılıklarının önemli bir belirleyicisidir. Avrupa ülkelerinde ise kredi zarar karşılıklarının belirleyicileri anlamlı bulunmamıştır.

4.Yöntem

4.1. Veri

Konvansiyonel ve katılım bankacılığı açısından belirsizlik ortamının mevduat, kredi ve takipteki alacaklara etkisinin incelendiği bu çalışmada 2005Q1-2024Q1 yılları arasında kapsayan dönemde çeyreklik veri kullanılarak quantile regresyon yöntemi ile panel veri analizi yapılmıştır.

- Konvansiyonel bankalara ait veriler TBB veritabanından derlenmiştir.
- Katılım bankalarına ait veriler TBB veritabanından derlenmiştir.

Bağımlı Değişken 1: Takipteki Alacaklar (Brüt) / Toplam Nakdi Krediler

Bağımlı Değişken 2: Yüksek Montanlı Mevduat / Toplam Mevduat

Bağımlı Değişken 3: Toplam Mevduat / Ortalama Toplam Şube Sayısı

Bağımlı Değişken 4: Krediler / Ortalama Toplam Şube Sayısı

Bağımlı Değişken 5: Vadesiz Mevduat / Toplam Mevduat

Çalışmamızda 1.denklemden bağımsız değişken olarak kullanılan Takipteki Alacaklar (Brüt) / Toplam Nakdi Krediler ile bağımlı değişken olan Türkiye belirsizlik endeksi arasındaki ilişki analiz edilmiştir. 2.denklemden bağımsız değişken olarak kullanılan Yüksek Montanlı Mevduat / Toplam Mevduat ile bağımlı değişken olan Türkiye belirsizlik endeksi arasındaki ilişki analiz edilmiştir. 3.denklemden bağımsız değişken olarak kullanılan Toplam Mevduat / Ortalama Toplam Şube Sayısı ile bağımlı değişken olan Türkiye belirsizlik endeksi arasındaki ilişki analiz edilmiştir. 4.denklemden bağımsız değişken olarak kullanılan Krediler / Ortalama Toplam Şube Sayısı ile bağımlı değişken olan Türkiye belirsizlik endeksi arasındaki ilişki analiz edilmiştir. 5.denklemden bağımsız değişken olarak kullanılan Vadesiz Mevduat / Toplam Mevduat ile bağımlı değişken olan Türkiye belirsizlik endeksi arasındaki ilişki analiz edilmiştir.

4.2. Metodoloji

Araştırmada, bankaların değişkenlerine dayalı olarak kantil seviyelerini ve OLS (Ortalama En Küçük Kareler) regresyon katsayılarını gösteren tablolar sunmaktadır. Bağımsız değişkenler hem katılım hem de konvansiyonel bankalar için ayrı ayrı analiz edilmiştir.

Türkiye’de faaliyet gösteren konvansiyonel bankalar ve katılım bankaları için gösterimi aşağıda yer alan modelden faydalanarak Türkiye belirsizlik endeksi değişkeninin bağımsız değişkenler üzerindeki etkisi incelenmektedir.

Konvansiyonel bankalar için:

$$R_t = \alpha_0 + \sum_{i=1}^n \beta_i GF_{it} + \epsilon_t \quad (1)$$

Modelimizde “i” bağımsız değişkenleri etkileyen Türkiye belirsizlik endeksini ifade etmektedir. α_0 ve ϵ_t kesişme ve bozulmayı temsil eder. β_i , Türkiye’deki her bir konvansiyonel banka için Türkiye belirsizlik endeksinin i’inci bağımsız değişkene duyarlılığını gösterir.

Bahsi geçen amacı yerine getirmek için değişkenler şu şekilde tanımlanmaktadır:

R_t : t zamanında Türkiye’deki modele dahil edilen konvansiyonel bankalar için bağımsız değişken

GF_{it} : t zamanında konvansiyonel bankaları için i’inci Türkiye belirsizlik endeksine etkisi

Katılım bankaları için:

$$R_t = \alpha_0 + \sum_{i=1}^n \beta_i GF_{it} + \epsilon_t \quad (2)$$

Modelimizde “i” bağımsız değişkenleri etkileyen Türkiye belirsizlik endeksini ifade etmektedir. α_0 ve ϵ_t kesişme ve bozulmayı temsil eder. β_i , Türkiye’deki her bir katılım bankası için Türkiye belirsizlik endeksinin i’inci bağımsız değişkene duyarlılığını gösterir.

Bahsi geçen amacı yerine getirmek için değişkenler şu şekilde tanımlanmaktadır:

R_t : t zamanında Türkiye’deki modele dahil edilen katılım bankaları için bağımsız değişken

GF_{it} : t zamanında katılım bankaları için i’inci Türkiye belirsizlik endeksine etkisi

Sağlamlık kontrolünün yapılması için Wald testi uygulanmış ve dokuz quantil arasındaki parametre heterojenliği kontrol edilmiştir.

KONVENSİYONEL ve katılım bankacılığı açısından belirsizlik ortamının mevduat, kredi ve takipteki alacaklara etkisinin incelendiği bu çalışmada 2005Q1-2024Q1 yılları arasında kapsayan dönemde çeyreklik veri kullanılarak X yöntemi ile panel veri analizi yapılmıştır.

4.3. Ekonometrik Analiz

Araştırmanın bu aşamasında, belirsizlik ortamının mevduat, kredi ve takipteki alacaklara etkileri analiz edilecektir. Ayrıca katılımı ile konvansiyonel bankalar karşılaştırılacaktır.

Araştırma kapsamında ele alınan veriler, bankaların belirsizlik ortamının mevduat, kredi ve takipteki alacakları etkileyen faktörlerin yanı sıra bu faktörlerin belirli bir ekonomik ortamdaki kantil seviyelerini anlamak için kullanılmaktadır. Belirsiz ortamında bankacılık mevduatlar, krediler ve takipteki krediler (NPLs) birçok değişkenden etkilenmektedir. Dolayısıyla, diğer tüm faktörler sabit tutulurken sadece bu verilerin etkileri dikkate alındığından, bu araştırmadaki verilerden kapsamlı bir analiz elde edilemez. Bu nedenle, incelenen verilerden geniş bir ekonomik sonuç çıkarmak yerine, daha kapsamlı bir araştırmaya girişmek ve değişkenler arasındaki bağlantıları incelemek uygun olacaktır.

4.3.1. Tanımlayıcı İstatistikler

Çalışma kapsamında kullanılan değişkenlere ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Tanımlayıcı İstatistikler

Variable	Mean	Max	Min	Std.Dev	Kurtosis	Skewness	Jarque-Bera
Takipteki Alacaklar (Brüt) / Toplam Nakdi Krediler							
Katılım	280,8268	1172,8199	3,0097	429,2862	0,9196	1,9078	14,6802
Konvansiyonel	3,5517	5,9646	1,6112	1,0094	0,4666	2,7090	3,0653
Yüksek Montanlı Mevduat / Toplam Mevduat							
Katılım	42,6773	91,1038	18,6384	20,4353	0,9348	2,4926	12,0416
Konvansiyonel	51,5536	75,5136	34,3689	9,4381	0,5955	3,2029	4,6829
Toplam Mevduat / Ortalama Toplam Şube Sayısı							
Katılım	40.494,7576	118.441,3959	43,5593	31.921,7575	0,2180	2,2247	2,5384
Konvansiyonel	219.482,459	1.478.827,420	31.528,0715	315.220,0229	2,5674	9,0493	202,0006
Krediler / Ortalama Toplam Şube Sayısı							
Katılım	173.204	1.066.675	22.422	242.357	2,3535	7,7441	143,2907
Konvansiyonel	201.623,30	1.191.023,00	17.841,85	253.998,40	2,228673	7,569940	130,75
Vadesiz Mevduat / Toplam Mevduat							
Katılım	37,7580	93,3807	14,9615	24,6729	0,8971	2,0280	13,3594
Konvansiyonel	20,3959	29,5397	13,5186	4,7396	0,6045	2,0366	7,6678
Türkiye Belirsizlik Endeksi							
Katılım	0,3258	0,8878	0,0000	0,189	0,7606	3,2850	7,6852
Konvansiyonel	0,3258	0,8878	0,0000	0,189	0,7606	3,2850	7,6852

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Yukarıdaki tabloda Takipteki Alacaklar (Brüt) / Toplam Nakdi Krediler açısından bakıldığında, Katılım bankalarının ortalaması %280,8268 iken Konvansiyonel bankaların ortalaması %3,5517'dir. Katılım bankalarının Takipteki Alacaklar (Brüt) / Toplam Nakdi Krediler yüzdesi konvansiyonel bankalara göre daha yüksektir.

Yüksek Montanlı Mevduat / Toplam Mevduat açısından bakıldığında, Katılım bankalarının ortalaması %42,6773 iken Konvansiyonel bankaların ortalaması %51,5536'dır. Katılım bankalarının Yüksek Montanlı Mevduat / Toplam Mevduat yüzdesi konvansiyonel bankalara göre daha düşüktür.

Toplam Mevduat / Ortalama Toplam Şube Sayısı açısından bakıldığında, Katılım bankalarının ortalaması 40.494.757,6 TL iken Konvansiyonel bankaların ortalaması 219.482.459 TL'dir. Katılım bankalarının Toplam Mevduat / Ortalama Toplam Şube Sayısı konvansiyonel bankalara göre çok daha düşüktür. Konvansiyonel bankalar katılım bankalarına göre oldukça yüksektir.

Krediler / Ortalama Toplam Şube Sayısı açısından bakıldığında, Katılım bankalarının ortalaması 173.204.000 TL iken Konvansiyonel bankaların ortalaması 201.623.300 TL'dir. Katılım bankalarının Krediler / Ortalama Toplam Şube Sayısı konvansiyonel bankalara göre daha düşüktür.

Vadesiz Mevduat / Toplam Mevduat açısından bakıldığında, Katılım bankalarının ortalaması %37,7580 iken Konvansiyonel bankaların ortalaması %20,3959'dur. Katılım bankalarının Vadesiz Mevduat / Toplam Mevduat yüzdesi konvansiyonel bankalara göre daha yüksektir.

4.3.2. Değişkenlerin Yorumlanması

Çalışmada verilen tablolarda bankaların değişkenlerine göre quantile seviyeleri ve OLS (Ortalama En Küçük Kareler) regresyon katsayıları yer almaktadır. Bağımsız değişkenler hem katılım hem de konvansiyonel bankalar için ayrı ayrı ele alınmıştır.

Bu bölümde kullanılan tüm değişkenlere ilişkin verilerin logaritması alınmıştır ve o şekilde tüm analizler yapılmıştır.

Analizin anlamlılık düzeyini ölçerken beş farklı denklem denenmiş ve her denklem için farklı anlamlılık düzeyi elde edildiğinden hepsi çalışmaya dahil edilmiştir. 1. denklem için "Takipteki Alacaklar (Brüt) / Toplam Nakdi Krediler, Türkiye belirsizlik düzeyi", 2. denklem için "Yüksek Montanlı Mevduat / Toplam Mevduat, Türkiye belirsizlik düzeyi", 3. denklem için "Toplam Mevduat / Ortalama Toplam Şube Sayısı, Türkiye belirsizlik düzeyi", 4. denklem için "Krediler / Ortalama Toplam Şube Sayısı, Türkiye belirsizlik düzeyi", 5. denklem için "Vadesiz Mevduat / Toplam Mevduat, Türkiye belirsizlik düzeyi" değişkenleri kullanılmıştır.

Tablo 2'den Tablo 11'e kadar katılım bankaları ve konvansiyonel bankalarda beş farklı denklem grubunun OLS tahmininin ve niceliksel regresyonların sonuçları sunulmaktadır.

Tablo 2. Türkiye'deki Belirsizlik Düzeyinin Mevduat Bankalarındaki Takipteki Alacaklar (Brüt) / Toplam Nakdi Kredilere Etkisi (1.Denklem)

Değişken	Quartile Levels									OLS
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Q6	Q7	Q8	Q9	
C	0.4334***	0.8608***	0.9433***	0.9224***	0.9435*	0.9846***	1.009***	1.089***	1.287***	0,9217 ***
	0.0061	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0,000
Türkiye Belirsizlik Endeksi	0.3397***	0.1573**	0.1355**	0.1934***	0.2316***	0.2354***	0.2294***	0.2522***	0.2178	0,2342***
	0.0001	0.0117	0.0212	0.0006	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.1297	0,000

*** %1, ** %5 ve * %10 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlılıkları göstermektedir.

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Tablo 3. Türkiye'deki Belirsizlik Düzeyinin Katılım Bankalarındaki Takipteki Alacaklar (Brüt) / Toplam Nakdi Kredilere Etkisi (1.Denklem)

Değişken	Quartile Levels									OLS
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Q6	Q7	Q8	Q9	
C	1.075**	1.104**	1.305**	1.384*	1.422*	1.622**	1.521*	6.758***	6.926***	2,8953
	0.0161	0.0432	0.0430	0.0561	0.0601	0.0265	0.0948	0.0000	0.0000	0,0000
Türkiye Belirsizlik Endeksi	0.0706	0.0675	0.0102	-0.0052	0.0494	0.0438	1.831*	0.0177	-0.0404	0,1082
	0.8190	0.8587	0.9818	0.9916	0.9252	0.9311	0.0327	0.9845	0.9566	0,8135

*** %1, ** %5 ve * %10 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlılıkları göstermektedir.

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Tablo 2’de görüldüğü üzere, OLS tahmin sonuçlarına göre 1. denklemde Takipteki Alacaklar (Brüt) / Toplam Nakdi Kredilerde mevduat bankalarında pozitif ve anlamlı ilişki vardır ($p < 0.01$). Türkiye Belirsizlik Endeksi arttıkça Takipteki Alacaklar (Brüt) / Toplam Nakdi Krediler yüzdesi artmaktadır. Ülkede belirsizlik durumu arttıkça Toplam Nakdi Krediler içindeki Takipteki Alacakların oranı artmaktadır. Bu sonuç literatürde beklenenle uyumludur.

Mevduat bankalarında Türkiye Belirsizlik Endeksi, Q9 hariç diğer tüm dönemlerde pozitif ve anlamlıdır. Belirsizlik arttıkça Toplam Nakdi Krediler içindeki Takipteki Alacakların oranı artmakta, Belirsizlik azaldıkça Toplam Nakdi Krediler içindeki Takipteki Alacakların oranı azalmaktadır.

Tablo 3’te görüldüğü üzere, OLS tahmin sonuçlarına göre 1. denklemde Takipteki Alacaklar (Brüt) / Toplam Nakdi Kredilerde katılım bankalarında pozitif ve anlamlı olmayan ilişki vardır ($p > 0.10$).

Katılım bankalarında Türkiye Belirsizlik Endeksi, sadece Q7 döneminde pozitif ve anlamlıdır. Belirsizlik arttıkça Toplam Nakdi Krediler içindeki Takipteki Alacakların oranı artmakta, Belirsizlik azaldıkça Toplam Nakdi Krediler içindeki Takipteki Alacakların oranı azalmaktadır.

Tablo 4. Türkiye’deki Belirsizlik Düzeyinin Mevduat Bankalarındaki Yüksek Montanlı Mevduat / Toplam Mevduata Etkisi (2.Denklem)

Değişken	Quartile Levels								
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Q6	Q7	Q8	Q9
C	3.945***	4.014***	4.013***	4.022***	4.036***	4.007***	4.000***	4.117***	4.34
	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000
Türkiye Belirsizlik Endeksi	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	0.1784***	0.1852***	0.1364***	0.1093**	0.1091**	-0.0358	-0.0071	-0.0448	0.1345**
	0.0001	0.0002	0.0013	0.0127	0.0170	0.4619	0.8682	0.3262	0.02

*** %1, ** %5 ve * %10 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlılıkları göstermektedir.

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Tablo 5. Türkiye’deki Belirsizlik Düzeyinin Katılım Bankalarındaki Yüksek Montanlı Mevduat / Toplam Mevduata Etkisi (2.Denklem)

Değişken	Quartile Levels									OLS
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Q6	Q7	Q8	Q9	
C	3.581***	3.620***	3.627***	3.643***	3.686***	3.737***	3.778***	4.197***	4.488***	3,8616***
	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0,000
Türkiye Belirsizlik Endeksi	-0.2815***	-0.2611***	-0.220321	-0.1660*	-0.1483	-0.1199	0.0303	-0.0096	-0.1104	-0,1602**
	0.0005	0.0031	0.0150	0.0862	0.1573	0.2946	0.8519	0.9560	0.4356	0,0443

*** %1, ** %5 ve * %10 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlılıkları göstermektedir.

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Tablo 4'te görüldüğü üzere, OLS tahmin sonuçlarına göre 2. denklemde Yüksek Montanlı Mevduat / Toplam Mevduata Etkisinde mevduat bankalarında negatif ve anlamlı ilişki vardır ($p < 0.01$). Türkiye Belirsizlik Endeksi arttıkça Yüksek Montanlı Mevduat / Toplam Mevduata Etki yüzdesi azalmaktadır. Ülkede belirsizlik durumu arttıkça Toplam Mevduat içindeki Yüksek Montanlı Mevduat oranı azalmaktadır. Bu sonuç literatürde beklenenle uyumludur. Belirsizlik ortamında yatırımcılar Yüksek Montanlı (1 Milyon TL ve Üzeri) Mevduatlarını mevduat bankalarına yatırmaktan geri durmaktadır.

Mevduat bankalarında Türkiye Belirsizlik Endeksi, Q1-Q5 ve Q9 dönemlerinde negatif ve anlamlıdır ($p < 0.05$). Belirsizlik arttıkça Toplam Mevduat içindeki Yüksek Montanlı Mevduat oranı azalmakta, Belirsizlik azaldıkça Toplam Mevduat içindeki Yüksek Montanlı Mevduat oranı artmaktadır.

Tablo 5'te görüldüğü üzere, OLS tahmin sonuçlarına göre 2. denklemde Yüksek Montanlı Mevduat / Toplam Mevduata Etkisinde katılım bankalarında negatif ve anlamlı ilişki vardır ($p < 0.05$).

Katılım bankalarında Türkiye Belirsizlik Endeksi, Q1, Q2 ve Q4 dönemlerinde negatif ve anlamlıdır ($p < 0.05$). Belirsizlik arttıkça Toplam Mevduat içindeki Yüksek Montanlı Mevduat oranı azalmakta, Belirsizlik azaldıkça Toplam Mevduat içindeki Yüksek Montanlı Mevduat oranı artmaktadır.

Tablo 6. Türkiye'deki Belirsizlik Düzeyinin Mevduat Bankalarındaki Toplam Mevduat / Ortalama Toplam Şube Sayısına Etkisi (3.Denklem)

Değişken	Quartile Levels									OLS
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Q6	Q7	Q8	Q9	
C	1.128***	1.156***	1.162***	1.162***	1.177***	1.205***	1.203***	1.333***	1.430***	12,2391***
	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0,000
Türkiye Belirsizlik Endeksi	-0.4035***	-0.4950***	-0.4393**	-0.3852*	-0.3543*	-0.4307**	0.0430	-0.4755	-0.7386**	-0,4149**
	0.0071	0.0052	0.0214	0.0625	0.0995	0.0488	0.8862	0.4167	0.0275	0,0198

*** %1, ** %5 ve * %10 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlılıkları göstermektedir.

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Tablo 7. Türkiye'deki Belirsizlik Düzeyinin Katılım Bankalarındaki Toplam Mevduat / Ortalama Toplam Şube Sayısına Etkisi (3.Denklem)

Değişken	Quartile Levels							
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Q6	Q7	Q8
C	5,8850***	8,1120***	11,4451***	11,1777***	11,26***	11,4446***	11,3367***	11,412***
	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Türkiye Belirsizlik Endeksi	-0,4126	-1,3328	-1,9993*	-0,4798	-0,4439	-0,499	-0,3198	-0,3034
	0.6362	0.2231	0.0186	0.3343	0.3869	0.3096	0.4609	0.4067

*** %1, ** %5 ve * %10 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlılıkları göstermektedir.

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Tablo 6’da görüldüğü üzere, OLS tahmin sonuçlarına göre 3. denklemde Toplam Mevduat / Ortalama Toplam Şube Sayısına Etkisinde mevduat bankalarında negatif ve anlamlı ilişki vardır ($p < 0.05$). Türkiye Belirsizlik Endeksi arttıkça Toplam Mevduat / Ortalama Toplam Şube Sayısına Etki yüzdesi azalmaktadır. Ülkede belirsizlik durumu arttıkça Ortalama Toplam Şube Sayısına düşen Toplam Mevduat oranı azalmaktadır. Bu sonuç literatürde beklenenle uyumludur.

Mevduat bankalarında Türkiye Belirsizlik Endeksi, Q1-Q6 ve Q9 dönemlerinde negatif ve anlamlıdır ($p < 0.05$). Belirsizlik arttıkça Ortalama Toplam Şube Sayısına düşen Toplam Mevduat oranı azalmakta, Belirsizlik azaldıkça Ortalama Toplam Şube Sayısına düşen Toplam Mevduat oranı artmaktadır.

Tablo 7’de görüldüğü üzere, OLS tahmin sonuçlarına göre 3. denklemde Toplam Mevduat / Ortalama Toplam Şube Sayısına Etkinde katılım bankalarında negatif ve anlamlı olmayan ilişki vardır ($p > 0.10$).

Katılım bankalarında Türkiye Belirsizlik Endeksi, sadece Q3 döneminde negatif ve anlamlıdır ($p < 0.05$). Belirsizlik arttıkça Ortalama Toplam Şube Sayısına düşen Toplam Mevduat oranı azalmakta, Belirsizlik azaldıkça Ortalama Toplam Şube Sayısına düşen Toplam Mevduat oranı artmaktadır.

Tablo 8. Türkiye'deki Belirsizlik Düzeyinin Mevduat Bankalarındaki Krediler / Ortalama Toplam Şube Sayısına (Bin TL) Etkisi (4.Denklem)

Değişken	Quartile Levels									OLS
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Q6	Q7	Q8	Q9	
C	0,6433 (0,6428)	2,3618 (0,044)	3,3429*** (0,000)	3,7637*** (0,000)	3,2523*** (0,000)	3,6554*** (0,000)	3,8833*** (0,000)	4,9095*** (0,000)	4,7944*** (0,000)	12,3426*** (0,000)
Türkiye Belirsizlik Endeksi	-0,0073 (0,9473)	-0,1326 (0,1384)	-0,1979*** (0,005)	-0,2267*** (0,001)	-0,1733*** (0,009)	-0,2009*** (0,001)	-0,2108*** (0,001)	-0,2680*** (0,001)	-0,2404** (0,027)	-0,5462*** (0,0037)

*** %1, ** %5 ve * %10 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlılıkları göstermektedir.

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Tablo 9. Türkiye'deki Belirsizlik Düzeyinin Katılım Bankalarındaki Krediler / Ortalama Toplam Şube Sayısına (Bin TL) Etkisi (4.Denklem)

Değişken	Quartile Levels									OLS
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Q6	Q7	Q8	Q9	
C	11.255***	11.345***	11.416***	11.406***	11.561***	11.607***	11.635***	13.169***	14.011***	11.5617***
	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Türkiye Belirsizlik Endeksi	-0,5051***	-0,4702***	-0,4402**	-0,3421*	-0,3868*	-0,2398	0,06	-0,5084	-0,6951**	-0,4159**
	0.000	0.004	0.018	0.093	0.069	0.288	0.823	0.394	0.043	0,0194

*** %1, ** %5 ve * %10 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlılıkları göstermektedir.

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Tablo 8’de görüldüğü üzere, mevduat Bankalarındaki Q3'ten Q9'a kadar olan dönemde Krediler / Ortalama Toplam Şube Sayısı ile Türkiye’deki Belirsizlik Düzeyi arasında negatif ve anlamlı bir ilişki mevcuttur ($p<0.05$). Ülkedeki belirsizlik arttıkça Krediler/ Ortalama Toplam Şube Sayısı da azalmaktadır. Ülkedeki belirsizlik azaldıkça Krediler/ Ortalama Toplam Şube Sayısı da artmaktadır. OLS tahmin değeri için Krediler/ Ortalama Toplam Şube Sayısı oranı ile Belirsizlik endeksi arasında negatif ve anlamlı bir ilişki vardır ($p<0.05$). Ülkedeki belirsizlik arttıkça Krediler/ Ortalama Toplam Şube Sayısı da azalmaktadır.

Tablo 9’da görüldüğü üzere, katılım Bankalarındaki Q1-Q5 ve Q9 dönemlerinde Krediler / Ortalama Toplam Şube Sayısı ile Türkiye’deki Belirsizlik Düzeyi arasında negatif ve anlamlı bir ilişki mevcuttur ($p<0.05$). Ülkedeki belirsizlik arttıkça Krediler/ Ortalama Toplam Şube Sayısı da azalmaktadır. Ülkedeki belirsizlik azaldıkça Krediler/ Ortalama Toplam Şube Sayısı da artmaktadır. OLS tahmin değeri için Krediler/ Ortalama Toplam Şube Sayısı oranı ile Belirsizlik endeksi arasında negatif ve anlamlı bir ilişki vardır ($p<0.05$). Ülkedeki belirsizlik arttıkça Krediler/ Ortalama Toplam Şube Sayısı da azalmaktadır.

Tablo 10. Türkiye'deki Belirsizlik Düzeyinin Mevduat Bankalarındaki Vadesiz Mevduat / Toplam Mevduata Etkisi (5.Denklem)

Değişken	Quartile Levels									OLS
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Q6	Q7	Q8	Q9	
C	2.821***	2.905***	2.945***	2.960***	2.966***	3.045***	3.056***	3.276***	3.288***	3,0306***
	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0,000
Türkiye Belirsizlik Endeksi	-0.0686	-0.0843*	-0.0722	-0.0516	-0.0249	-0.0250	0.0380	-0.0139	0.0296	-0,0277
	0.1252	0.0749	0.1327	0.3255	0.6718	0.7182	0.6072	0.8792	0.6829	0,4899

*** %1, ** %5 ve * %10 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlılıkları göstermektedir.

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Tablo 11. Türkiye'deki Belirsizlik Düzeyinin Katılım Bankalarındaki Vadesiz Mevduat / Toplam Mevduata Etkisi (5.Denklem)

Değişken	Quartile Levels									OLS
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Q6	Q7	Q8	Q9	
C	3.113***	3.167***	3.225***	3.262***	3.395***	3.458***	3.332***	4.227***	4.275***	3,5298***
	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0,000
Türkiye Belirsizlik Endeksi	-0,1608**	-0,1386	-0,1436	-0,1144	-0,1531	-0,1705	0,3432*	0,0334	0,0295	-0,0581
	0.0485	0.1415	0.1889	0.3460	0.2369	0.1799	0.0936	0.8778	0.8663	0,5853

*** %1, ** %5 ve * %10 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlılıkları göstermektedir.

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Tablo 10’da görüldüğü üzere, mevduat Bankalarındaki sadece Q2 döneminde Vadesiz Mevduat / Toplam Mevduata Etkisi ile Türkiye’deki Belirsizlik Düzeyi arasında negatif ve anlamlı bir ilişki mevcuttur ($p < 0.05$). Ülkedeki belirsizlik arttıkça Toplam Mevduat içindeki Vadesiz Mevduat oranı da azalmaktadır. Ülkedeki belirsizlik azaldıkça Toplam Mevduat içindeki Vadesiz Mevduat oranı da artmaktadır. OLS tahmin değeri için Toplam Mevduat içindeki Vadesiz Mevduat oranı ile Belirsizlik endeksi arasında negatif ve anlamlı olmayan bir ilişki vardır ($p > 0.10$).

Tablo 11’de görüldüğü üzere, katılım Bankalarındaki sadece Q7 döneminde Vadesiz Mevduat / Toplam Mevduata Etkisi ile Türkiye’deki Belirsizlik Düzeyi arasında negatif ve anlamlı bir ilişki mevcuttur ($p < 0.05$). Ülkedeki belirsizlik arttıkça Toplam Mevduat içindeki Vadesiz Mevduat oranı da azalmaktadır. Ülkedeki belirsizlik azaldıkça Toplam Mevduat içindeki Vadesiz Mevduat oranı da artmaktadır. OLS tahmin değeri için Toplam Mevduat içindeki Vadesiz Mevduat oranı ile Belirsizlik endeksi arasında negatif ve anlamlı olmayan bir ilişki vardır ($p > 0.10$).

Sonuç

Çalışmanın sonuçlarını değerlendirdiğimizde konvansiyonel ve katılım bankacılığı açısından belirsizlik ortamında takipteki alacaklar, yüksek montanlı mevduat, toplam mevduat, krediler ve vadesiz mevduat açısından aynı sonuçları verdiğini gözlemledik. Bu durum bankacılıkta belirsizlik ortamının banka gruplarına göre farklılık göstermediğini ortaya koymuştur. Bankacılık için önemli olan temel göstergeler (kredi, mevduat vb) belirsizlik ortamında benzer şekilde etkilenmektedir.

Aslına bakacak olursak konvansiyonel bankacılık ile katılım bankacılığının ilkesel olarak bankacılığa bakış açısı farklıdır. Ancak burada iş yapış şekillerinin farklı yapılması belirsizlik halinde farklı sonuçları ortaya çıkarmamaktadır. Bankacılığın temelinde mevduat ve kredi bulunmaktadır. Bu yüzden ilk bakışta sonuçların katılım bankacılığı için farklı konvansiyonel bankacılık için farklı çıkacağını düşünebiliriz. Ağırlık olarak baktığımızda konvansiyonel bankacılıkta kredinin ya da mevduatın daha fazla ağırlığa sahip olduğunu görmekteyiz. Katılım bankacılığı açısından baktığımızda işlemler daha çok menkul kıymet ağırlıklı yapımakta ancak bu durum belirsizlik ortamında temel göstergelerin (kredi, mevduat vb) katılım bankacılığı olduğu için etkilenmeyeceği anlamına gelmemektedir.

Konvansiyonel ve katılım bankacılığı açısından belirsizlik ortamının mevduat, kredi ve takipteki alacaklara etkisinin incelendiği bu çalışmanın analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

Mevduat bankalarında Takipteki Alacaklar (Brüt) / Toplam Nakdi Krediler ile Türkiye’deki Belirsizlik Düzeyi arasında pozitif ve anlamlı ilişki vardır. Belirsizlik arttıkça Toplam Nakdi Krediler içindeki Takipteki Alacakların oranı artmakta, Belirsizlik azaldıkça Toplam Nakdi Krediler içindeki Takipteki Alacakların oranı azalmaktadır.

Katılım bankalarında Takipteki Alacaklar (Brüt) / Toplam Nakdi Krediler ile Türkiye’deki Belirsizlik Düzeyi arasında pozitif ve anlamlı olmayan ilişki vardır. Belirsizlik arttıkça Toplam Nakdi Krediler içindeki Takipteki Alacakların oranı artmakta, Belirsizlik azaldıkça Toplam Nakdi Krediler içindeki Takipteki Alacakların oranı azalmaktadır.

Mevduat bankalarında Yüksek Montanlı Mevduat / Toplam Mevduat ile Türkiye’deki Belirsizlik Düzeyi arasında negatif ve anlamlı ilişki vardır. Belirsizlik arttıkça Toplam Mevduat içindeki Yüksek Montanlı Mevduat oranı azalmakta, Belirsizlik azaldıkça Toplam Mevduat içindeki Yüksek Montanlı Mevduat oranı artmaktadır.

Katılım bankalarında Yüksek Montanlı Mevduat / Toplam Mevduat ile Türkiye’deki Belirsizlik Düzeyi arasında negatif ve anlamlı ilişki vardır. Belirsizlik arttıkça Toplam Mevduat

içindeki Yüksek Montanlı Mevduat oranı azalmakta, Belirsizlik azaldıkça Toplam Mevduat içindeki Yüksek Montanlı Mevduat oranı artmaktadır.

Mevduat bankalarında Toplam Mevduat / Ortalama Toplam Şube Sayısı ile Türkiye'deki Belirsizlik Düzeyi arasında negatif ve anlamlı ilişki vardır. Belirsizlik arttıkça Ortalama Toplam Şube Sayısına düşen Toplam Mevduat oranı azalmakta, Belirsizlik azaldıkça Ortalama Toplam Şube Sayısına düşen Toplam Mevduat oranı artmaktadır.

Katılım bankalarında Toplam Mevduat / Ortalama Toplam Şube Sayısı ile Türkiye'deki Belirsizlik Düzeyi arasında negatif ve anlamlı olmayan ilişki vardır. Belirsizlik arttıkça Ortalama Toplam Şube Sayısına düşen Toplam Mevduat oranı azalmakta, Belirsizlik azaldıkça Ortalama Toplam Şube Sayısına düşen Toplam Mevduat oranı artmaktadır.

Mevduat Bankalarında Krediler / Ortalama Toplam Şube Sayısı ile Türkiye'deki Belirsizlik Düzeyi arasında negatif ve anlamlı bir ilişki mevcuttur. Ülkedeki belirsizlik arttıkça Krediler/ Ortalama Toplam Şube Sayısı da azalmaktadır. Ülkedeki belirsizlik azaldıkça Krediler/ Ortalama Toplam Şube Sayısı da artmaktadır. Ülkedeki belirsizlik arttıkça Krediler/ Ortalama Toplam Şube Sayısı da azalmaktadır.

Katılım Bankalarındaki Krediler / Ortalama Toplam Şube Sayısı ile Türkiye'deki Belirsizlik Düzeyi arasında negatif ve anlamlı bir ilişki mevcuttur. Ülkedeki belirsizlik arttıkça Krediler/ Ortalama Toplam Şube Sayısı da azalmaktadır. Ülkedeki belirsizlik azaldıkça Krediler/ Ortalama Toplam Şube Sayısı da artmaktadır.

Mevduat Bankalarındaki Vadesiz Mevduat / Toplam Mevduata Etkisi ile Türkiye'deki Belirsizlik Düzeyi arasında negatif ve anlamlı bir ilişki mevcuttur. Ülkedeki belirsizlik arttıkça Toplam Mevduat içindeki Vadesiz Mevduat oranı da azalmaktadır. Ülkedeki belirsizlik azaldıkça Toplam Mevduat içindeki Vadesiz Mevduat oranı da artmaktadır.

Katılım Bankalarındaki Vadesiz Mevduat / Toplam Mevduata Etkisi ile Türkiye'deki Belirsizlik Düzeyi arasında negatif ve anlamlı bir ilişki mevcuttur. Ülkedeki belirsizlik arttıkça Toplam Mevduat içindeki Vadesiz Mevduat oranı da azalmaktadır. Ülkedeki belirsizlik azaldıkça Toplam Mevduat içindeki Vadesiz Mevduat oranı da artmaktadır.

Bu sonuçlar, ekonomik belirsizliğin hem geleneksel hem de katılım bankalarının kredi risk yönetimini ve mevduat yapılarını önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir. Bulgular, bankaların belirsiz ekonomik koşullar sırasında artan kredi riski ve mevduat sahibi davranışlarında değişikliklerle karşılaşma eğiliminde olduğunu vurgulayan mevcut literatürle uyumludur. Bu çalışma, geleneksel ve katılım bankalarının ekonomik belirsizliğe karşı farklı tepkilerine ilişkin değerli içgörüler sunarak, belirsizliğin bankacılık sektörünün istikrarını ve performansını nasıl etkilediğine dair daha geniş bir anlayışa katkıda bulunmaktadır. Analiz, belirsiz ortamlarda bankaların finansal istikrar üzerindeki olumsuz etkileri azaltmak için sağlam risk yönetimi uygulamalarının ve uyarlanabilir stratejilerin önemini vurgulamaktadır.

Bu bulgular göz önüne alındığında, bankaların ve politika yapıcıların belirsizliğin etkilerini azaltmak için stratejiler geliştirmeleri elzemdir. Risk yönetimi uygulamalarını güçlendirmek, borçlular arasında finansal okuryazarlığı artırmak ve sağlam bir düzenleyici çerçeve sürdürmek, ekonomik belirsizliğin finans sektörü üzerindeki etkisini hafifletmeye yardımcı olabilir. Ek olarak, bankaların varlık portföylerini çeşitlendirmek ve finans sektöründeki yönetim kalitesini iyileştirmek de mevduat, kredi ve NPL'ler üzerindeki belirsizliğin olumsuz etkilerine karşı bir tampon sağlayabilir (Ozili, 2024).

Çalışmanın daha da detaylandırılabilmesi açısından belirsizliğin yerli özel banka, yabancı özel banka, kamu bankaları açısından da değerlendirilmesi literatüre katkı sağlayabilir. Yabancı kaynaklı ya da devlet destekli bankaların belirsizlik karşısındaki etkileri farklı olabilir.

KAYNAKÇA

- Abadie, A., Angrist, J. & Imbens, G., (2002), Instrumental Variables Estimates of the Effect of Subsidized Training on the Quantiles of Trainee Earnings. *Econometrica*, 70(1): 91-117.
- Bordo, M. D., Duca, J. V., & Koch, C. (2016). Economic policy uncertainty and the credit channel: Aggregate and bank level US evidence over several decades. *Journal of Financial Stability*, 26, 90-106.
- Cui, X., Wang, C., Liao, J., Fang, Z., & Cheng, F. (2021). Economic policy uncertainty exposure and corporate innovation investment: Evidence from China. *Pacific-Basin Finance Journal*, 67, 101533.
- European Central Bank (ECB) (2020). Economic Bulletin, <https://www.ecb.europa.eu/press/economic-bulletin/html/eb202006.en.html>
- Fox, J. (1997). Applied regression analysis, linear models, and related methods.
- Hu, L., & Gong, Q. (2019). Economic policy uncertainty, market structure, and bank credit. *Journal of Financial Services Research*, 55(1), 123-144.
- Hu, S., & Gong, D. (2019). Economic policy uncertainty, prudential regulation and bank lending. *Finance Research Letters*, 29, 373-378.
- Javid, M., Chandia, K. E., Zaman, Q. U., & Akhter, W. (2023). Examining the effect of liquidity creation on banking profitability and stability: moderating role of political instability. *Kybernetes*, 52(10), 4061-4080.
- Karadima, M., & Louri, H. (2021). Economic policy uncertainty and non-performing loans: The moderating role of bank concentration. *Finance Research Letters*, 38, 101458.
- Mohebbi, M., Nourijelyani, K., & Zeraati, H. (2007). A simulation study on robust alternatives of least squares regression. *Journal of Applied Sciences*, 7(22), 3469-3476.
- Neter, J., Kutner, M. H., Nachtsheim, C. J., & Wasserman, W. (1996). Applied linear statistical models., Irwin, USA.
- Ortiz, M. C., Sarabia, L. A., & Herrero, A. (2006). Robust regression techniques: A useful alternative for the detection of outlier data in chemical analysis. *Talanta*, 70(3), 499-512.
- Ozili, P. K. (2024). Bank Loan Loss Provision Determinants in Non-Crisis Years: Evidence from African, European, and Asian Countries. *Journal of Risk and Financial Management*, 17(3), 115.
- Phan, D. H. B., Iyke, B. N., Sharma, S. S., & Affandi, Y. (2021). Economic policy uncertainty and financial stability—Is there a relation?. *Economic Modelling*, 94, 1018-1029.
- Roe, M., & Siegel, J., (2011). Political Instability: Its Effects on Financial Development, Its Roots in the Severity of Economic Inequality, *Journal of Comparative Economics* 39(3):279-309.
- Türkiş, C., (2015), Sağlık Analizinde Kantil Regresyon ve Parametrik Regresyon Modellerinin Performanslarının Karşılaştırması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi.
- Wilcox, R. R. (2011). Introduction to Robust estimation and Hypothesis Testing. Academic Press. San Diego.

Yu, H., Lv, W., Liu, H., & Wang, J. (2022). Economic policy uncertainty and corporate bank credits: evidence from China. *Emerging Markets Finance and Trade*, 58(11), 3023-3033.